

Sermo exhortatorius de temperantia

Γ'. Τοῦ αὐτοῦ λόγος παραινετικός περὶ ἐγκρατείας.

64.17

Ὅσοι μαθήμασί τισι προσεδρεύοντες φιλοπονίαν ἐνδείκνυνται, τῆς τοῦ διδάσκοντος ἐπικειμένης ἀνάγκης, τοῦ διδασκαλικοῦ φόβου τὸ τῶν παιδῶν νενόμισται σπούδασμα· ἐπειδὴν δὲ ἀπόντος διδασκάλου τῆς τῶν καλῶν ἐπιμελείας ἀντέχονται, προαιρέσεως καθαρᾶς τὸ φιλόπονον. Τῶν τῆς νηστείας ἐσμέν καὶ ἡμεῖς φοιτηταὶ μαθημάτων· ἀλλ' ὅτε μὲν τῆς νηστείας παρούσης φιλοσοφίαν ἐνδείκνυμεν, ὥσπερ ἐκ παιδαγωγικῆς ἐσμέν φιλόπονοι· νῦν δὲ δὴ ταύτης πρὸς μικρὸν ὑπεκστάσης, οἱ περὶ τὸν ἄμετρον ἐγκρατευόμενοι κόρον, καθαρὸν ἔχουσι τῆς γνώμης τὸν ἔπαινον, ὡς χωρὶς ἀνάγκης φιλόσοφοι, ὡς κατὰ γνώμην καρτερικοὶ, ὡς εἰδότες τὰ καλὰ περισφίγγειν, ἀ' τοῖς προλαβοῦσιν ἐθησαύρισαν κόποις· Ὁ μὲν γὰρ εἰς ἀμετρίαν τῶν βρωμάτων ἐκβαίνων, οὐκ οἶδεν ἀ' νηστεύων συνήγαγεν, οὐκ οἶδεν οὐζὺς συνέλεξε πόρους, ἀλλ' ὡς οὐδὲν ἔχων ἀποκείμενον ἔνδον, ὡς οὐδὲν ἐν ἑαυτῷ θησαυρίσας, ἀνέωκται πρὸς τροφῆς ἀμετρίαν, οὐκ ἐπιβάλλει ταῖς ὀρέξεσι κλεῖθρα, οὐ θύραις συμμετρίας ἑαυτὸν ἀσφαλίζειται· καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν. Τοιοῦτο γὰρ ὁ πενόμενος ἀπας, οὐκ ἔχει θυρῶν καὶ κλεῖθρων ἐπιμέλειαν, οὐκ ἔγκειται φροντίσιν ἐπιβουλῶν, ἀμερίμνω διανοίᾳ καθεύδει, ὡς οὐκ ἔχων τι τὸ ληστὰς ἐρεθίζον, ὡς κλαπῆναι μὴ δυνάμενος ἄπορος· τοῖς δὲ πλουσίαν οἰκίαν κεκτημένοις διὰ φυλακῆς, ὡς θησαυρῶν ἐγκειμένων, διὰ θυρωρῶν τηρούντων τὴν εἴσοδον. Πεπλουτήκαμεν καὶ ἡμεῖς τῇ νηστείᾳ· καὶ τὰ τοῦ πλοῦτου τεκμήρια πρόδηλα· ἡδονὰς ἐκτησάμεθα δούλας, ἐδεσπόσαμεν γαστρός, ἢ τὸ πρὶν ἐδουλεύσαμεν· ἀσώματον ἐκτησάμεθα βίον, οἰκίαν ἐγκρατείας προεβαλόμεθα νέαν, ἢς τέως τοὺς θεμελίους ἐθέμεθα. Δεῖται δὲ τὸ ἔργον συμπήξεως, χρήζει περισφίγγοντος τόνου· τῶν χανούντων δὲ, οὐ σφιγγόντων, ἢ μέθη, τῶν παραλόντων, οὐ τονούντων τὰς βάσεις.

Οὐδεὶς οὐ καλῶς ἔσφιγγε σαλεύει θεμέλιον· οὐδεὶς πλοῦτου ταμιεῖον ἀφυλάκτως ἀνοίγνυσι· νηστευτοῦ δὲ ψυχὴ πλοῦσιου τινός ἐστιν ἀποθήκη δοκίμου, καὶ φυλακῆς ἀκριβοῦς δεομένη, μήπου τινὶ περιπέσῃ ληστεία· ληστεύεται γὰρ ὡς οἰκία ψυχῆ. Γέμουσαν εἶχεν ὁ Δαυῖδ 64.18 τὴν τῆς ψυχῆς οἰκίαν, ἀλλ' ἐκ ληστρίδος ἡδονῆς ἐσυλήθη· ἀνεωγμένην γὰρ ἀφήκε τὴν εἴσοδον, καὶ νήψεως οὐκ ἠσφαλίσατο κλεῖθρω. Τίς δὲ ἢ περὶ τὴν νῆψιν ἀμέλεια; Ἡ πλατεῖα τοῦ σώματος ἀνεσις· Ἐγένετο γὰρ, φησὶν, ἐν τῷ καιρῷ τῆς δειλῆς, καὶ ἀνέστη Δαυῖδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος ἐν τῷ οἴκῳ τῶν βασιλείων· δειλῆς, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τοῦ ὕπνου καὶ περιεπάτει· ὕπνος, καὶ μετὰ τὸν ὕπνον περίπατος ὀρεγομένου ἀνέσεως. Πλατὺς τῇ γαστριμαργίᾳ περίπατος. Τί οὖν τὸ βλάβος; Καὶ εἶδεν, ἀπὸ τοῦ δώματος γυναῖκα λουομένην· καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῷ εἶδει σφόδρα. Καὶ ἀποστείλας κατήσχυνεν αὐτήν.

Τὸ βλέπειν ἀνέγκλητον· οὐδεὶς γὰρ ἀν' ὀφθαλμοὺς ἐγκαλέσειεν, ὅτι τὰ βλεπόμενα βλέπουσιν· ἀλλ' ἔχει τὸ ἀνέγκλητον ἔγκλημα πρὸς ἀμαρτίαν ὀδεῦσαν· οὐ γὰρ εἶδε τὴν μορφήν καὶ παρεῖδεν, ἀλλ' ὥσπερ προσηλώθη τῷ κάλλει· ἐνέπηξε τὸ βλέμμα τῷ σώματι, ἐβάπτισε τῇ θεωρίᾳ τὰς κόρας· οὐκ ἔτι κόρας εἶχεν ἐν ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ πόρνας. Τοσοῦτον κακὸν καὶ βλέμματος ὀρμὴ, ἐὰν ἀχαλίνωτον ἀφιῆς. Οὕτω καὶ νῦν ἔστιν ἡμῖν πρὸς τροφήν ἐξουσία, ὥσπερ καὶ τότε τῷ Δαυῖδ τοῦ χρῆσθαι τοῖς ὄμμασιν· ἀλλ' ἢ τῆς ἀμαρτίας παρέξοδος ὑπ' ἔγκλημα ποιεῖ τὸν ἀναίτιον. Τί οὖν; Τροφῇ μὲν κολακευέσθω τὸ σῶμα· Ἄξιός γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἔστι· συμπαρέστω δὲ ἡμῖν ἀριστῶσιν ὁ Παῦλος, καὶ ἴδη που πρὸς τὴν τροφήν

ἀτακτοῦντας, ὥσπερ ἰατρὸς ἀτακτοῦσι βοήσει· ἔχοντες διατροφήν καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησώμεθα. Διατροφήν, οὐ τρυφήν· διατροφήν, οὐ τὴν ἐκ μέθης ἀνατροπήν.

Τρυφή ποτε τὸν Ἰσραὴλ εἰς εἰδωλικὴν διήγειρεν ὄρχησιν· ἡ γὰρ μέθη τὸν νοῦν ἠχμαλώτευσεν· Ἐκάθισε γὰρ, φησὶν, ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. Τὴν τῆς χρείας τοίνυν τηρῶμεν αὐτάρκειαν· τροφῆ θεραπευέσθω τὸ σῶμα· ἀνέσεως παραμυθίαν ζητοῦντες, ἐμφορήσεως μὴ κλασθῶμεν φορτίῳ· μεμετρημένης ἐξουσιάζωμεν βρώσεως· ἐκκλίνωμεν τὴν τῆς μέθης ἀσχημοσύνην, καὶ κίνδυνον οὐχ ἔξομεν· πειθώμεθα παραινοῦντι τῷ Παύλῳ· Μὴ μεθύσκεσθαι οἴνῳ, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθαι ἐν Πνεύματι ἀγίῳ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· Ἀμήν